

Rådet för den officiella statistiken

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Riktlinjer för europeisk statistik (Code of Practice) – en handledning och exempelsamling

**Riktlinjer för europeisk statistik
(Code of Practice)
– en handledning och exempelsamling**

APRIL 2013

Rådet för den officiella statistiken
2013

Riktlinjer för europeisk statistik (Code of Practice) – en handledning och exempelsamling

Bakgrund

Riktlinjer för europeisk statistik (European Statistics Code of Practice)¹ antogs 2005 av kommittén för det europeiska statistiksystemet. 2011 utkom en reviderad version² vilken denna handledning refererar till.

Principerna i riktlinjerna gäller för den europeiska statistiken dvs. sådan statistik som sprids på EU-nivå och är av betydelse för samtliga myndigheter som ansvarar för utveckling, framställning och spridning av sådan statistik.

Eurostat har sammanställt ett Quality Assurance Framework (QAF)³, som innehåller exempel på aktiviteter, metoder och verktyg och som syftar till att underlätta implementeringen av riktlinjerna.

Syfte

För att på nationell nivå underlätta för statistikansvariga myndigheter i implementeringen av Riktlinjer för europeisk statistik har denna handledning tagits fram av Arbetsgruppen för metod- och kvalitetsfrågor. En arbetsgrupp tillsatt av Rådet för den officiella statistiken (ROS).

Struktur

Riktlinjerna bygger på 15 principer som omfattar den institutionella miljön, processerna för statistikframställning och de statistiska produkterna. För varje princip finns ett antal indikatorer för god praxis som används för att bedöma hur riktlinjerna tillämpas. I handledningen presenteras, för varje indikator i riktlinjerna, relevanta delar av QAF (se blåfärgade textutor).

Därefter följer nationella exempel på aktiviteter, metoder och verktyg (se grönfärgade textutor).

Handledningen ska ses som ett levande dokument och de gröna textutorna kommer att uppdateras successivt. Förslag på ändringar och kompletteringar tas tacksamt emot via e-post till ROSsekretariatet@scb.se

1 Tidigare kallad uppförandekoden

2 <http://www.scb.se/Grupp/OmSCB/Verksamhet/Regelverk/Dokument/Code-of-Practice-2011-SV.pdf>

3 http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/QAF_2012/EN/QAF_2012-EN.PDF

Den institutionella miljön

Institutionella och organisatoriska faktorer påverkar i betydande utsträckning effektiviteten och trovärdigheten hos statistikansvariga myndigheter som utvecklar, framställer och sprider europeisk statistik. Relevanta frågor är yrkesmässigt oberoende, mandat för datainsamling, tillräckliga resurser, kvalitetsåtagande, statistiksekretess, opartiskhet och objektivitet.

PRINCIP 1: Yrkesmässigt oberoende

De statistikansvariga myndigheternas yrkesmässiga oberoende gentemot andra myndigheter och organ inom politik, lagstiftning eller förvaltning och gentemot aktörer inom den privata sektorn säkerställer den europeiska statistikens trovärdighet.

Indikatorer

1.1 Oberoendet gentemot politisk och annan extern påverkan när det gäller att utveckla, framställa och sprida statistik är lagstadgat för de nationella statistikbyråerna och Eurostat, och tryggt för andra statistikansvariga myndigheter.

Att statistikansvariga myndigheter (SAM) och andra statliga myndigheter är oberoende gentemot politisk och annan extern påverkan är en viktig princip i den svenska statsförvaltningen som följer av regeringsformen.

1.2 Cheferna för de nationella statistikbyråerna och Eurostat, och om tillämpligt cheferna för andra statistikansvariga myndigheter har den ställning som krävs för kontakt på högsta nivå med politiska organ och offentliga förvaltningsorgan. De har kompetens på högsta professionella nivå.

Det svenska officiella statistiksystemet styrs i enlighet med principen. Generaldirektörer utses normalt av regeringen för en bestämd tid av sex år. Förordnandet kan förnyas i tre plus tre år. Uppdraget som generaldirektör är en av de högre posterna inom den offentliga sektorn.

1.3 Cheferna för de nationella statistikbyråerna och Eurostat och, om tillämpligt, cheferna för andra statistikansvariga myndigheter ansvarar för att säkerställa att statistiken utvecklas, framställs och sprids på ett oberoende sätt.

Av lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken följer att respektive SAM ansvarar för att självständigt producera och sprida officiell statistik. Myndigheters oberoende från politisk och annan extern påverkan följer av regeringsformen.

1.4 Cheferna för de nationella statistikbyråerna och Eurostat och, om tillämpligt, cheferna för andra statistikansvariga myndigheter har ensamma ansvaret för att fatta beslut om statistiska metoder, standarder och förfaranden samt om vad statistiken ska innehålla och när den ska offentliggöras.

SAM ansvarar för att självständigt fatta beslut om metoder, standarder och förfaranden samt om innehållet och offentliggörandet av den officiella statistiken. Statistiska centralbyrån (SCB) får efter samråd med andra SAM, enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken, utfärda föreskrifter om den officiella statistikkens tillgänglighet. Sådana föreskrifter är bindande.

Europeisk statistik är harmoniserad genom EU:s regelverk.

Av en myndighets arbetsordning framgår hur myndighetens uppdrag organiserats, fördelats och hur ansvar och befogenheter fördelats på myndigheten.

1.5 De statistiska arbetsprogrammen publiceras och det läggs fram periodiska lägesrapporter.

För varje statistikprodukt finns en plan för produktionen det närmaste året. Planen bör innehålla information om publicering och eventuella utvecklingsarbeten som planeras under året och följas upp regelbundet.

I den årliga ROS-rapporten framgår vilka produkter som SAM producerat under föregående år. Avrapportering av statistikverksamheten kan också ske i myndighetens årsredovisning.

SCB tar fram och publicerar en årlig arbetsplan där den anslagsfinansierade statistikverksamheten för det kommande året beskrivs. Den finns tillgänglig på SCB:s webbplats.

1.6 Statistisk information skiljs tydligt och offentliggörs separat från politiska uttalanden.

Statistik publiceras alltid separat från politiska uttalanden, på myndighetens egen eller SCB:s webbplats. Statistiken publiceras aldrig på departementets webbplats.

Flera myndigheter har en kvalitetspolicy. Det framgår vanligtvis av den att myndigheten är objektiv och opartisk när statistik publiceras.

1.7 De nationella statistikbyråerna och Eurostat och, om tillämpligt, de andra statistikansvariga myndigheterna kommenterar statistiska frågor offentligt, i den mån det anses lämpligt, även när det gäller kritik eller felanvändning av statistik.

När statistiken offentliggörs finns det alltid en eller flera kontaktpersoner på myndigheten som har arbetat med framställningen av statistiken och vilka kan kommentera statistiska frågor offentligt.

1.8 Utnämningen av cheferna för de nationella statistikbyråerna och Eurostat och om tillämpligt andra statistikansvariga myndigheter grunder sig enbart på yrkesmässig kompetens. På vilka grunder befattningshavaren kan fråntas sin befattning specificeras i lagstiftningen. Dessa får dock inte omfatta grunder som äventyrar det yrkesmässiga eller vetenskapliga oberoendet.

Regeringen utser och entledigar generaldirektörer. Det finns regler och procedurer för hur detta går till. Rekryteringsprocessen är delvis öppen och kandidater utses efter en värdering av erfarenhet och kompetens med avseende på de krav som ställts på den specifika tjänsten.

PRINCIP 2: Mandat för datainsamling

De statistikansvariga myndigheterna har ett tydligt rättsligt mandat att samla in information för den europeiska statistiken. Förvaltningar, företag, hushåll och allmänheten kan genom lagstiftning åläggas att på de statistikansvariga myndigheternas begäran ge tillgång till eller lämna uppgifter för den europeiska statistiken.

Indikatorer

2.1 De statistikansvariga myndigheternas mandat att samla in information för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik är lagstadgat.

Regeringen har gett de statistikansvariga myndigheterna rätt att besluta om före-skrifter om verkställighet av uppgiftsskyldigheten som följer av 7–11 §§ lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

Som exempel på föreskrifter som tagits fram kan nämnas Statistiska centralbyråns föreskrift (SCB-FS 2010:6) om skyldighet att lämna uppgifter till statistik över yrken för anställda och enskilda näringsidkare inom den privata sektorn, Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2011:23) om kommunens skyldighet att lämna uppgifter till statistik om ny-, till- och ombyggnad av bostäder och ny- och tillbyggnad av lokaler samt rivning av flerbostadshus och Statens energimyndighets föreskrifter (STEM FS 2006:1) om uppgifter till energistatistik.

2.2 De statistikansvariga myndigheterna får enligt lag använda administrativa uppgifter för statistikändamål.

I förordningen (2001:100) om den officiella statistiken är reglerat att uppgifter ska samlas in på ett sådant sätt att uppgiftslämnandet blir så enkelt som möjligt.

2.3 De statistikansvariga myndigheterna får på grundval av en rättsakt kräva att berörda parter deltar i statistiska undersökningar.

Av lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken följer en uppgiftsskyldighet för vissa i förordningen uppräknade uppgifter. I lagen regleras även eventuella påföljder som kan bli aktuella om uppgiftsskyldighet föreligger och inte fullgörs. Regleringen är inte tillämplig på enskilda individer.

PRINCIP 3: Tillräckliga resurser

De resurser som ställs till de statistikansvariga myndigheternas förfogande är tillräckliga för att uppfylla kraven för den europeiska statistiken.

Indikatorer

3.1 Det finns tillräckliga resurser, sett till såväl mängd som kvalitet, i fråga om personal, medel och databehandling, så att de aktuella behoven i fråga om statistik kan tillgodoses.

3.2 Statistikens omfattning, detaljnivå och kostnader står i rimlig proportion till behoven.

Statistikens omfattning, detaljnivå och kostnader kan lämpligen diskuteras i användarråden. Myndigheternas årliga äskanden tar upp förändrade finansieringsbehov.

3.3 Det finns förfaranden som gör det möjligt att bedöma och motivera önskemål om framtagning av ny statistik i förhållande till kostnaderna.

Enligt Riktlinjerna för beslut om innehåll och omfattning av officiell statistik ska myndigheterna anmäla framtagning av ny statistik till ROS för att undvika dubbelinsamling osv. Av anmälan bör framgå hur beslutet om att ta fram ny statistik fattats och hur man har bedömt och motiverat framtagningen. Ny statistik diskuteras också inom användarråden.

3.4 Det finns förfaranden för bedömning av det fortsatta behovet av statistik på alla områden för att avgöra om vissa moment kan elimineras eller begränsas och resurserna omfördelas.

I användarråd diskuteras behovet av statistik inom olika ansvarsområden. Med stöd av dessa diskussioner görs bedömningar om vissa moment kan elimineras eller begränsas och resurser behöver omfördelas.

PRINCIP 4: Kvalitetsåtagande

De statistikansvariga myndigheterna har ett kvalitetsåtagande. De utvärderar systematiskt och regelbundet sina styrkor och svagheter för att ständigt förbättra kvaliteten på processer och produkter.

Indikatorer

4.1 Det finns en fastställd kvalitetspolicy som allmänheten har tillgång till. För kvalitetsledningen finns den organisationsstruktur och de verktyg som krävs.

1. Uttalande om ett kvalitetsåtagande. Allmänheten har tillgång till ett uttalande som lägger fram principer och åtaganden relaterade till kvalitet i statistiken. Dessa är överensstämmer med de mål som beskrivs i det europeiska statistiksystemets vision och uppdrag.

2. En organisationsstruktur för kvalitetsledning. Den statistikansvariga myndigheten har en tydlig organisationsstruktur för kvalitetsledning. Exempel på sådan struktur är kvalitetskommittéer, kvalitetschef, centraliserad kvalitetsenhet eller andra strukturer (t.ex. en utvald grupp medarbetare som utbildas till "kvalitetscoacher"/"kvalitetspiloter" och som kan vara rådgivande i projekt och processer).

3. Definition av riktlinjer för kvalitet. Riktlinjer definieras för hur kvalitetsledning ska implementeras i statistikproduktionsprocessen. Riktlinjerna innehåller: en beskrivning av statistikproduktionsprocessen och hur dokumentationen identifieras i varje steg, i enlighet med verksamhetsmodellen för statistik eller motsvarande; en beskrivning av de metoder som används för att övervaka kvaliteten i varje steg i statistikproduktionsprocessen.

4. Riktlinjer för kvalitet finns tillgängliga. Riktlinjer för kvalitet, som de definieras ovan, görs tillgängliga för samtliga användare åtminstone i en sammanfattande form.

5. Infrastruktur för dokumentation. En lämplig infrastruktur finns på plats för att säkerställa uppdaterad dokumentation över kvalitet.

6. Kurser. De specifika kurser som medarbetare erbjuds regelbundet är i linje med kvalitetspolicyen.

Flera SAM har och andra planerar att ta fram en kvalitetspolicy för statistiken. SCB:s kvalitetspolicy finns tillgänglig på myndighetens webbplats.

4.2 Det finns förfaranden för att planera och övervaka kvaliteten på den statistiska produktionsprocessen.

Metoder på institutionell nivå

1. Metodstöd, teknisk support och generella verktyg.

Metodstöd, teknisk support och generella verktyg tillhandahålls av särskilda enheter inom kvalitet, metod och IT för implementering av övervakning av processkvalitet/kvalitetssäkringsplan.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Procedurer för att övervaka processkvalitet. Procedurer finns på plats för att övervaka kvaliteten i statistikproduktionens olika steg, t.ex. enligt en kvalitetssäkringsplan eller liknande, såsom regelbundna möten med expertgrupper.

3. En kvalitetssäkringsplan. Kvalitetssäkringsplanen, eller motsvarande, beskriver arbetssätt, formella krav (såsom lagstiftning och interna regler) och uppsättningen standardiserade aktiviteter för kvalitetskontroll för att förebygga och övervaka fel, att utvärdera kvalitetsindikatorer och att kontrollera olika punkter i varje steg av statistikproduktionsprocessen.

Kvalitetssäkringsplanen, eller motsvarande:

- tar hänsyn till användarnas behov och kontrollerar relevansen av den statistiska processen;
- säkerställer effektiv teknisk och organisatorisk design;

- säkrar kvaliteten i datainsamlingen, inklusive användningen av administrativa data;
- säkrar kvaliteten i datahantering (kodning, granskning, imputering och estimation);
- säkerställer systematisk prövning av möjliga kompromisser mellan kvalitetskomponenter;
- gör information tillgänglig och förståelig för användare och samlar in reaktioner / feedback från användare;
- säkerställer att lämplig metadata tillhandahålls användare för att underlätta deras förståelse för kvalitet.

Riktlinjerna för tillräckligt kvalitet antogs 2006 av ROS. Riktlinjerna innefattar en rad kriterier som är ämnade att hjälpa myndigheter att planera och övervaka kvaliteten på den statistiska produktionsprocessen. ROS följer årligen upp hur SAM arbetar med riktlinjerna samt publicerar denna uppföljning i sin årliga rapport.

Det finns olika sätt att planera och övervaka kvaliteten. Många myndigheter, däribland SCB, har en internrevisor som gör regelbundna genomlysningar av olika delar av verksamheten. SCB genomför även interna kvalitetsrevisioner. På Skolverket tar samtliga medarbetare inom statistikverksamheten del av handboken om statistikprocessen och har att följa de kvalitetskrav som där anges. Skolverket följer upp att arbetet med kvalitet sker på det föreskrivna sättet. På Socialstyrelsen används checklistor för att följa statistikprocessen och man ser till att de olika punkterna har genomförts. Ett annat sätt att övervaka kvaliteten är att kvalitetskontroller inorporeras i processbeskrivningar, och därmed blir en naturlig del av det löpande arbetet.

4.3 Produktkvaliteten övervakas regelbundet, bedöms med hänsyn till eventuella avvägningar och rapporteras in i enlighet med kvalitetskriterierna för den europeiska statistiken.

Metoder på institutionell nivå

1. Procedurer för att övervaka produktkvaliteten. Procedurer baserade på kvalitetsrapportering finns på plats för att internt övervaka produktkvaliteten. Resultaten analyseras regelbundet och den högsta ledningen informeras för att kunna fatta beslut om förbättringsåtgärder.
2. Användarundersökningar. Användarundersökningar eller andra indirekta metoder implementeras regelbundet och resultaten görs tillgängliga för allmänheten och, om de är till nytta, inkluderas de i kvalitetsrapporter då de bland annat mäter Relevans.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Användarorienterade kvalitetsrapporter. Användarorienterade kvalitetsrapporter görs tillgängliga för allmänheten.
4. Producentorienterade kvalitetsrapporter. Producentorienterade kvalitetsrapporter publiceras regelbundet (frekvensen bestäms t.ex. av varje specifik förordning och

undersökningens start och sluttid), och hänsyn tas till standarder för metadata och kvalitetsindikatorer, särskilt the Single Integrated Metadata Structure (SIMS).

5. Övervakande av produktkvalitet. Både användar- och producentorienterade kvalitetsrapportering används för regelbunden kvalitetsövervakning över tid.

En kvalitetsdeklaration "Beskrivning av statistiken" (BAS) ska finnas för all officiell statistik. Den uppdateras årligen eller vid någon större förändring i statistiken. ROS redovisar uppfyllnadsgraden i sin årliga rapport när det gäller aktuell version av BAS. För samtliga EU-harmoniserade undersökningar finns det dessutom metodrapporter som inkluderar en mer detaljerad genomgång av kvaliteten.

4.4 Det görs regelbundet en grundlig genomgång av viktiga statistiska produkter, och externa experter anlitas vid behov.

Metoder på institutionell nivå

1. En plan för implementering av kvalitetsrevisioner. En lämplig plan för att implementera kvalitetsrevisioner (såsom revisioner och självutvärderingar) definieras/ implementeras regelbundet för viktiga statistikprodukter och systematiskt när det gäller omläggning av processer.

2. En struktur för kvalitetsrevisioner. En lämplig struktur för att genomföra kvalitetsrevisioner finns på plats för interna revisioner och självutvärderingar.

3. Utbildning av interna revisorer. Interna revisorer utbildas i revisionsteknik och revisionsbeteende.

4. Referensdokumentation. Kvalitetsrevisioner har följande referensdokumentation:

- kvalitetsriktlinjer/ kvalitetssäkringsplan, eller motsvarande;
- producentorienterade kvalitetsrapporter och/eller användarorienterade kvalitetsrapporter;
- självutvärderingsenkäter som fylls i av producenter;
- rapporter från revisionsintervjuer;
- frågeformulär som besvarats av uppgiftslämnare och/eller användare;
- andra typer av nöjdhetsundersökningar.

5. Handlingsplaner. Resultaten från kvalitetsrevisionerna resulterar i handlingsplaner.

6. Feedback från användare. Feedback från olika användare används som input till handlingsplaner (användning av resultaten från användarundersökningar eller fokusgrupper).

7. Externa experter anlitas. Externa experter anlitas för att utvärdera viktiga statistiska domäner (t.ex. Data Review of Standards and Codes (ROSC) by the IMF).

8. Benchmarking. För de viktigaste statistiska processerna genomförs benchmarking mot andra statistikansvariga myndigheter för att identifiera bra arbetssätt.

Olika myndigheter övervakar kvaliteten på olika sätt, men det viktigaste är att den som har kvalitetsansvaret vid myndigheten ser till att kvaliteten ses över regelbundet. Resultatet dokumenteras i BAS.

PRINCIP 5: Statistiksekretess

Absoluta garantier ges avseende uppgiftslämnarnas (hushålls, företags, förvaltningars och andra respondenters) integritet samt att uppgifterna behandlas konfidentiellt och enbart används för statistikändamål.

Indikatorer

5.1 Statistiksekretessen säkerställs genom lagstiftning.

I 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) finns bestämmelsen som reglerar sekretessen för uppgifter i en statistikverksamhet.

SAM som tecknar avtal med en underleverantör har ett ansvar för att säkerställa att sekretessen för de statistiska uppgifterna upprätthålls.

5.2 Personalen undertecknar vid anställningstillfället juridiskt bindande sekretessförbindelser.

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) reglerar medarbetarnas ansvar i sekretessfrågor. De personer som arbetar med statistik som omfattas av statistiksekretess bör skriva under en erinran om att de har tagit del av information om tillämpliga sekretessbestämmelser.

5.3 Påföljder föreskrivs vid avsiktliga överträdelser av bestämmelserna om statistiksekretess.

Sekretess avseende statistik regleras i 24 kap 8 § i offentlighet och sekretesslagen (2009:400). De påföljder som kan komma i fråga för brott mot lagen regleras i 20 kap 3 § brottsbalken och innebär att den som röjer uppgifter som han är pliktig att hemlighålla kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

5.4 Personalen får riktlinjer och anvisningar om sekretesskydd vid framställning och spridning av statistik. Sekretesspolicyn tillkännages för allmänheten.

Medarbetare som arbetar med statistikproduktion bör informeras om vilka sekretessregler som gäller.

I samband med statistikproduktionen informeras uppgiftslämnarna i missiv om bl.a. sekretessen för lämnade uppgifter. Lagstiftning om offentlighet och sekretess finns även tillgänglig för allmänheten. Information om sekretess vid framställning och spridning av statistik bör finnas på ansvarig myndighets webbplats.

5.5 Det finns fysiska, tekniska och organisatoriska resurser för att skydda de statistiska databasernas säkerhet och integritet.

Förordningen om ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) ligger till grund för informationssäkerheten. Varje statistikprodukt ska ha en beskrivning av vilken skyddsnivå den har och vilka regler som gäller.

Behörighetssystem behöver uppdateras kontinuerligt.

5.6 Det finns strikta regler för externa användare som får tillgång till statistiska mikrodata i forskningssyfte.

Sekretessen i en statistikverksamhet regleras av 24 kap. 8 § offentlighet och sekretess (2009:400).

PRINCIP 6: Opartiskhet och objektivitet

De statistikansvariga myndigheterna utvecklar, framställer och sprider europeisk statistik på ett sätt som tar hänsyn till vetenskapligt oberoende, objektivitet, yrkesmässighet, öppenhet och insyn samt jämlik behandling av alla användare.

Indikatorer

6.1 Statistik sammanställs på objektiva grunder som fastställts utifrån statistiska överväganden.

Statistiken ska framställas på objektiva grunder. Källor och statistiska metoder redovisas för allmänheten i dokumentationen som publiceras i anslutning till statistiken (BAS och/eller MetaPlus).

6.2 Val av källor och statistiska metoder samt beslut om spridningen av statistiken bygger på statistiska överväganden.

Källor och statistiska metoder väljs så att statistikens kvalitet motsvarar användarnas behov. Källor och statistiska metoder redovisas för allmänheten i dokumentationen som publiceras i anslutning till statistiken (BAS).

6.3 Fel som upptäcks i publicerad statistik rättas snarast möjligt och rättelserna offentliggörs.

Enligt Riktlinjer och rutiner för elektronisk publicering fastställda av ROS i oktober 2007 gäller att när en korrigeringsåtgärd måste göras är det viktigt att den görs så snart som möjligt. Korrigeringsåtgärder bör göras om det finns fel i siffror eller textkommentarer. Korrigeringsåtgärder kan göras på slutlig och preliminär statistik. Genom att ha en öppenhet gentemot användare när korrigeringsåtgärder sker i statistiken undviks misstanken om att försöka dölja felaktigheter. Statistikmyndigheten visar också att den ser allvarligt på fel i statistiken. Målet är att användarna snabbt och på ett enhetligt sätt ska få information om när det finns korrigerade uppgifter. Vissa myndigheter har en mall för felhantering.

6.4 Information om metoder och förfaranden finns tillgänglig för allmänheten.

Information om metoder och förfaranden finns tillgängliga för allmänheten i form av BAS, som publiceras i anslutning till de statistiska rapporterna. Vidare publiceras de fördjupande dokumentationerna för de användare som vill studera metoderna i detalj.

6.5 Datum och tid för offentliggörande av statistik tillkännages i förväg.

Datum för offentliggörande av statistik framgår av SCB:s webbplats i Publiceringskalendern. Vid eventuell försening eller tidigareläggning anges ett nytt publiceringsdatum via publiceringskalendern.

Av 8 § SCB:s instruktion framgår att ROS årligen ska sammanställa en årlig publiceringsplan. All publicering av statistik vid SCB sker kl. 09.30.

6.6 Större revideringar eller metodändringar meddelas i förväg.

Enligt riktlinjer om Preliminär statistik och närliggande begrepp och termer, som fastställdes av ROS i februari 2006 beskrivs hur man ska annonsera och meddela om revideringar av tidigare publicerad statistik. Det ska framgå att preliminär statistik är preliminär och om revideringar kommer att publiceras.

Metodförändringar meddelas i BAS som publiceras i samband med statistiken. BAS uppdateras årligen såvida inte betydande förändringar ägt rum.

Avändarråden informeras i förväg om tänkta metodförändringar och stora förändringar kan också tas upp i SCB:s vetenskapliga råd.

6.7 Alla användare har lika och samtidig tillgång när statistik offentliggörs. Eventuell privilegierad tillgång för externa användare före offentliggörandet begränsas, kontrolleras och sker öppet. Om informationsläckor förekommer ändras förfarandena före offentliggörandet för att säkerställa opartiskhet.

Av förordningen (2001:100) om den officiella statistiken följer att all officiell statistik utan avgift ska offentliggöras och hållas allmänt tillgänglig i elektronisk form genom ett allmänt nätverk. Av SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2002:16) för offentliggörande m.m. av officiell statistik framgår att en lika behandling av användarna förutsätter att statistiken bli tillgänglig för alla användare vid samma tidpunkt.

6.8 De statistiska uppgifter som offentliggörs och de uttalanden som görs vid presskonferenser är objektiva och opartiska.

Statistiken, som offentliggörs vid presskonferenser och liknande, presenteras på objektiva grunder. Presskonferenser hålls av ansvarig myndighet med statistikexperter som har framställt statistiken. Myndigheternas chefer ansvarar för innehållet i pressmeddelandena, medan kommunikatörer ofta medverkar vid framtagandet av dessa.

Statistiska processer

Europeiska och andra internationella standarder, riktlinjer och bästa metoder följs vid de processer som de statistikansvariga myndigheterna använder för att organisera, samla in, bearbeta och sprida europeisk statistik. Statistikens trovärdighet stärks genom att myndigheten är känd för god ledning och effektivitet. Relevanta aspekter i detta sammanhang är god metodik, lämpliga statistiska förfaranden, en rimlig uppgiftslämnarbräda och kostnadseffektivitet.

PRINCIP 7: God metodik

En förutsättning för statistik av hög kvalitet är god metodik. För detta krävs adekvata verktyg, förfaranden och expertkunskaper.

Indikatorer

7.1 Det övergripande metodologiska ramverk som används för europeisk statistik följer europeiska och andra internationella standarder, riktlinjer och bästa metoder.

Metoder på institutionell nivå

1. Ett dokument om metodstandard. Metodramverket och procedureerna för att implementera statistiska processer finns samlade i ett dokument om metodstandard och utvärderas regelbundet.

2. Avvikelser från internationella rekommendationer förklaras. Avvikelser från befintliga europeiska och internationella metodrekommendationer förklaras och motiveras.

Olika EU-förordningar reglerar vad som ska levereras till Eurostat. Det förekommer EU-förordningar som även specificerar metoder och standarder som ska användas. I de fall leveranser till Eurostat följer av s.k. gentlemen's agreement finns i regel riktlinjer att följa. Metodrapport eller teknisk rapport bör skickas till Eurostat.

7.2 Förfaranden har införts för att se till att standardiserade begrepp, definitioner och klassifikationer används konsekvent inom den statistikansvariga myndigheten.

Metoder på institutionell nivå

1. Begrepp, definitioner och klassifikationer. Begrepp, definitioner och klassifikationer definieras av den statistikansvariga myndigheten och appliceras i enlighet med europeisk och/eller nationell lagstiftning samt dokumenteras.

2. En infrastruktur för metod. En infrastruktur för metod finns på plats (t.ex. enheter, nätverk, kommittéer) som definierar statistiska metoder, övervakar implementeringen och validerar resultaten. Särskilt definierar och tillgängliggör den standardverktyg för varje steg i statistikproduktionsprocessen (t.ex. urval, insamling och databearbetning).

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Åsikter från relevanta experter och användare. Undersökningar eller statistiska processer gagnas av åsikter från relevanta experter och användare, i tillämpliga fall.

4. Metoddokumentation. Metoddokumentation utarbetas för varje statistisk process innehållande all väsentlig information om metadata, dvs. begrepp, metoder och klassifikationer samt görs tillgänglig för allmänheten åtminstone i en sammanfattande form.

5. Närvaro vid seminarier och workshops. Medarbetarna närvarar vid seminarier och workshops på nationell eller internationell nivå angående tillämpning av standarder, klassifikationer m.m.

ROS har till uppgift att bistå de statistikansvariga myndigheterna i principiella frågor om den officiella statistikens tillgänglighet, kvalitet och användbarhet. Arbeten har genomförts med standardisering av variabler som t.ex. ålder och region. Klassificeringsdatabasen som hanteras av SCB används av flera myndigheter. Arbetsgrupper inom ROS anordnar seminarier och workshops.

All officiell statistik dokumenteras i BAS som publiceras i anslutning till statistiken. I BAS ingår information om vilka definitioner och klassifikationer som används, samt om jämförbarheten av statistiken med annan statistik inom området.

7.3 Företagsregistret och ramen för befolkningsundersökningar utvärderas regelbundet och ändras vid behov för att säkerställa hög kvalitet.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

1. En procedur för att uppdatera företagsdatabasen. För företagsdatabasen finns en uppdateringsprocedur för alla relevanta ändringar i populationen företag (dvs. ändring av verksamhet, etableringar, nedläggningar, sammanslutningar och förvärv och andra strukturella ändringar såväl som ändring av huvudvariabler). Uppdateringen utförs kontinuerligt.

2. Kvalitetsutvärdering av företagsdatabasen. För företagsregistret görs en regelbunden uppföljningsundersökning om kvalitet eller så beräknas och utvärderas kvalitetsindikatorer.

3. En procedur för att uppdatera hushållsregistret. Den lämpliga populationsramen för hushållsundersökningar uppdateras regelbundet och tillräckligt ofta för att säkerställa kvalitet på urvalen.

4. Användning av feedback från undersökningar. Information som samlas in under genomförandet av en undersökning används för att bedöma och förbättra ramens kvalitet, särskilt dess täckning.

Företagsregistret och Registret över totalbefolkningen förs på SCB. Utvärderingar görs på dessa av externa bedömare (enligt kvalitetsindikatorer) med start 2011. Båda registren har dokument som beskriver kvaliteten.

7.4 Det finns detaljerad överensstämmelse mellan nationella klassifikationssystem och motsvarande europeiska system.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

1. Överensstämmelse med nationella klassifikationer. Nationella klassifikationer stämmer överens med motsvarande europeiska klassifikationssystem.

2. Motsvarighetstabeller (korrespondanstabeller). Motsvarighetstabeller (korrespondanstabeller) dokumenteras och hålls uppdaterade. Förklarande fotnoter eller kommentarer görs tillgängliga för allmänheten.

Om myndigheten använder en svensk variant av en internationell klassifikation bör man kunna hänvisa till en jämförelsetabell eller liknande. Till exempel finns dokumenterad överensstämmelse mellan SNI 2007 (svensk näringsgrenindelning) och NACE Rev 2 (EU:s näringsgrenindelning) samt mellan SPIN2007 och EU:s CPA-klassifikation.

7.5 Man rekryterar personer med akademisk examen inom relevanta områden.

Metoder på institutionell nivå

1. Rekrytering av medarbetare. Medarbetare på den statistikansvariga myndigheten rekryteras öppet och har lämpliga kvalifikationer inom relevanta expertområden.

2. Kvalifikationskrav för tjänster. För samtliga tjänster finns lämpliga kvalifikationskrav specificerade.

Rekrytering ska ske på ett öppet och tydligt sätt, baserat på kvalifikationer. I personalpolicyn bör framgå hur medarbetare rekryteras.

7.6 De statistikansvariga myndigheterna tillämpar en fortbildningspolicy för sin personal.

Metoder på institutionell nivå

1. Policy för utbildning av medarbetarna. En lämplig struktur och regelbundna processer säkerställer kontinuerlig fortbildning av medarbetarna. Utbildningen är en integrerad del av medarbetarpolicyn.

2. Kontinuerlig fortbildning. Kontinuerlig fortbildning uppmuntras och värderas i karriären.

3. Uppdatering av medarbetarnas kompetens. Medarbetarnas kompetens beträffande nya verktyg och områden uppdateras.

4. Medarbetarnas närvaro vid utbildningar. Medarbetarna uppmuntras att närvara vid relevanta kurser och /eller nationella, europeiska eller andra internationella konferenser.

Myndighetens personalpolicy bör beskriva hur man genomför utbildning av medarbetarna och om man använder man sig av någon sorts kompetensutvecklingsrutin, utvecklingssamtal, osv.

I sammanhanget bör möjligheten att delta i ROS-konferensen och metodseminarier beaktas.

7.7 Samarbete bedrivs med forskarvärlden för att förbättra metoderna och metodernas effektivitet samt för att främja bättre verktyg när så är möjligt.

Metoder på institutionell nivå

1. Kontakt med forskarvärlden. Regelbunden kontakt hålls med forskarvärlden t.ex. genom konferenser, workshops och arbetsgrupper för att diskutera frågor inom metod, IT och innovation.

2. Samarbete med kollegor på internationell nivå. Medarbetare samarbetar med kollegor på internationell nivå i metodfrågor.

3. Deltagande och presentationer vid konferenser. Regelbundet deltagande och presentationer vid relevanta nationella och internationella konferenser uppmuntras för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

4. Anordning av konferenser. Nationella och internationella konferenser organiseras och de statistikansvariga myndigheterna i ESS uppmuntras att delta.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

5. Extern utvärdering. Metoder utvärderas/revideras/granskas då det är lämpligt av externa experter.

Samarbete med universitet och forskare, som sitter med i användarråden kan vara värdefullt. Myndigheter med officiell statistik kan också vända sig till SCB:s Vetenskapliga råd där det finns möjlighet att få råd från relevanta experter inom forskarvärlden. Socialstyrelsen använder ett koncept med föredragande läkare. Stockholms universitet har inrättat SUREC - Survey Research and Education Center.

PRINCIP 8: Lämpliga statistiska förfaranden

Lämpliga statistiska förfaranden under hela processen – från insamling till validering av uppgifter – är väsentligt för statistik av hög kvalitet.

Indikatorer

8.1 När den europeiska statistiken grundar sig på administrativa uppgifter ligger de definitioner och begrepp som används för administrativa ändamål nära dem som används för statistik ändamål.

Metoder på institutionell nivå

1. Ansvar för statistisk bearbetning av administrativ data. Den statistikan-svariga myndigheten ansvarar för statistisk bearbetning av administrativ data som används i europeisk statistik.

2. Åtskillnad mellan statistisk och administrativ databearbetning. Statistisk bearbetning är tydligt åtskild från administrativ databearbetning och inkluderar lämpliga valideringsregler och specifika procedurer för kvalitetskontroll.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Dokumentation om administrativa och statistiska processer. Dokumentation finns på plats som beskriver skillnaden mellan administrativa och statistiska processer i termer av definitioner, begrepp, täckning m.m.

4. Studier om begreppsskillnader och åtgärder för att hantera dessa.

Begreppsskillnader studeras utförligt och, om lämpligt, vidtas åtgärder för att hantera dessa skillnader.

Definitioner och begrepp som förekommer i de administrativa källorna bör kommenteras. En beskrivning av hur administrativ data bearbetas bör också finnas.

SAM kan även samarbeta med registerhållarna för att se till att definitioner är bra för statistiska ändamål t.ex. om myndigheten har ett samarbete med Skatteverket där man diskuterar definitioner och begrepp.

8.2 Frågeformulär för statistiska undersökningar testas systematiskt före datainsamling.

Metoder på institutionell nivå

1. En procedur för att utvärdera och validera frågeformulär. En procedur för att utvärdera och validera frågeformulär finns på plats och engagerar relevanta experter (dvs. inom ämnesområdet och konstruktion av frågeformulär).

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Test av frågeformulär. Före datainsamling testas undersökningsformulär med hjälp av lämpliga metoder (förtest av frågeformulär, pilotstudier, djupintervjuer, fokusgrupper, intervjuarstöd etc.). Svarstiden (intervjulängden) uppskattas om nödvändigt i denna fas.

3. Användning av testresultaten. Testresultaten beaktas vid implementering av det slutgiltiga frågeformuläret. Detta dokumenteras i en rapport.

Det behövs någon sorts rutin för att regelbundet utvärdera myndighetens enkäter. SCB har en strategi för mätområdet och tydliga rutiner för att testa mätinstrument. Mätinstrument testas avseende både formuleringar och layout. Testen dokumenteras.

8.3 Undersökningarna är välgrundade med avseende på utformning, urval och skattningmetoder, och dessa aspekter ses regelbundet över och ändras vid behov.

Metoder på institutionell nivå

1. En organisationsstruktur för riktlinjer och metoder samt utvärdering av de metoder som används. En lämplig organisationsstruktur tillhandahåller riktlinjer, rekommenderar lämpliga metoder och utvärderar regelbundet metoderna som används för urval, urvalsdragningar och skattning.

2. Rapportering om metoder till allmänheten. Den statistikansvariga myndigheten rapporterar i förekommande fall för allmänheten om urvalsdragning och skattningmetoder.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Undersökningsdesign och urvalsdragning uppfyller standarder. Undersökningsdesign och urvalsdragning utvecklas i enlighet med standardmetoder.

4. Urvalsdesignen förnyas. Urvalsdesignen förnyas regelbundet i återkommande undersökningar.

5. Jämförbara metoder för att skatta noggrannhet. De metoder som används för att skatta noggrannhet i statistisk data gör även att noggrannheten inom europeisk statistik kan jämföras.

6. Mätning och rapportering av urvalsprecision. Skattningar av urvalsprecision mäts på ett korrekt sätt och rapporteras i tillräcklig omfattning till användare.

7. Metodregler som används i skattningar. Skattningmetoder, inklusive bortfallskorrigerings-, kalibrerings- och säsongrensning följer transparenta metodregler.

Urvals- och imputeringsmetoder är dokumenterade och man redovisar bortfall och andra osäkerhetsmått. Metoderna finns beskrivna i BAS som finns för alla officiella statistikprodukter. Planering, genomförande och utvärdering av undersökningen finns dokumenterat.

8.4 Insamling, inmatning och kodning av uppgifter övervakas rutinmässigt, och rutinerna ändras vid behov.

Metoder på institutionell nivå

1. En organisationsstruktur för riktlinjer och metoder samt utvärdering av de metoder som används. En lämplig organisationsstruktur tillhandahåller riktlinjer, rekommenderar lämpliga metoder och utvärderar regelbundet metoderna som används för datainsamling, dataregistrering och kodning.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Optimering av datainsamling. Datainsamlingen optimeras för att minska kostnader och uppgiftslämnarbörda, för att förbättra noggrannheten och minska icke-urvalsfel.

3. Tillhandahållande av dokument till uppgiftslämnare. Uppgiftslämnare har tillgång till alla nödvändiga dokument (dvs. brev, frågeformulär, foldrar – särskilt då självadministrerande frågeformulärer används – och, om möjligt, feedback). Dokumenten ses regelbundet över.

4. En procedur för att övervaka datainsamlingsmetoder. Datainsamlingsmetoder övervakas regelbundet.

5. Intervjuarutbildning. Utbildning tillhandahålls för intervjuare. För varje undersökning finns en intervjuarmanual/handbok och tillhörande intervjutekniker implementeras.

6. En procedur för bortfallsuppföljning. Uppföljningsprocedurer finns på plats och implementeras vid bortfall.

7. Metoder för kodning av data. Metoder för kodning av data dokumenteras och lagras.

8. Ändring av metoder för automatisk kodning. Metoder för automatisk kodning ses regelbundet över och ändras vid behov.

9. Kvalitetsindikatorer relaterade till datainsamling och kodning. Kvalitetsindikatorer relaterade till datainsamling och kodning produceras och analyseras enligt en kvalitetssäkringsplan eller motsvarande.

10. Uppgiftslämnarsupport. Uppgiftslämnare får stöd för att fylla i frågeformulär (hjälp på webben, gratis telefonsupport, stöd från statistiker). Procedurer finns på plats för att besvara uppgiftslämnarnas frågor och hantera klagomål.

SCB, som arbetar med en processbaserad syn på statistikproduktionen, har ett s.k. verksamhetsstöd som beskriver SCB:s gemensamma metoder, verktyg och arbets-sätt. I verksamhetsstödet framgår rekommenderade metoder, vilka granskas, innan de godkänns.

8.5 Man använder lämpliga metoder för granskning och imputering som regelbundet ses över, ändras och uppdateras vid behov.

Metoder på institutionell nivå

1. En organisationsstruktur för riktlinjer och metoder samt utvärdering av de metoder som används. En lämplig organisationsstruktur tillhandahåller riktlinjer, rekommenderar lämpliga metoder och utvärderar regelbundet gransknings- och imputeringsmetoder.

2. Procedurer för granskning och imputering främjas och delas. Procedurer för granskning och imputering främjas och delas för att uppmuntra harmonisering.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Analys av granskning och imputering. Som en del i att bedöma kvaliteten i datainsamlingen analyseras effekten av granskning och imputering.

4. Gransknings- och imputeringstekniker uppfyller standarder. Gransknings- och imputeringstekniker uppfyller standardiserade metodregler och är dokumenterade.

SCB, som arbetar med en processbaserad syn på statistikproduktionen, har ett s.k. verksamhetsstöd som beskriver SCB:s gemensamma metoder, verktyg och arbets-sätt. I verksamhetsstödet framgår rekommenderade metoder, vilka granskas, innan de godkänns. Standardverktyget för granskning och kodning används för de flesta statistikprodukterna.

8.6 Revideringar görs enligt väletablerade standardförfaranden som medger öppenhet och insyn.

Metoder på institutionell nivå

1. Riktlinjer och principer relaterade till revideringar. Riktlinjer och principer som är relaterade till revidering av publicerad statistik finns på plats och tillämpas rutinmässigt samt tillkännages för användare.

2. Metodförbättringar främjas. Metodförbättringar främjas genom regelbundna och beständiga aktiviteter (dvs. metodseminarier, expertmöten, självutvärderingar, revisioner m.m.).

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Förklaringar och publicering av revidering. Revideringar kompletteras med alla nödvändiga förklaringar samt görs tillgängliga för användare.

4. Kvalitetsindikatorer om revideringar. Kvalitetsindikatorer om genomförda revideringar beräknas regelbundet i enlighet med aktuella standarder och tillkännages för allmänheten.

Riktlinjer för Preliminär statistik och närliggande begrepp och termer och Riktlinjer och rutiner för elektronisk publicering beskriver hur man ska genomföra revideringar. Förfarandena vid revideringar beskrivs även i BAS som publiceras i samband med statistiken.

8.7 De statistikansvariga myndigheterna medverkar vid utformningen av administrativa uppgifter så att de lämpar sig bättre för statistiska ändamål.

Metoder på institutionell nivå

1. En procedur för att övervaka regler/lagstiftning gällande administrativ data. En procedur finns på plats för att övervaka utveckling gällande regler/lagstiftning gällande användningen av administrativ data.

2. Konsultation och medverkan av den statistikansvariga myndigheten. Den statistikansvariga myndigheten konsulteras när administrativa formulär eller filer skapas, ses över eller revideras. Myndigheten är involverad vid ändringar i designen eller bearbetning för att kunna bedöma kontinuiteten i en serie.

3. En procedur för att undersöka potentialen hos administrativa källor. En procedur finns på plats för att undersöka potentialen för statistiska ändamål i administrativa källor.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

4. Diskussioner och möten med ägare av administrativ data. Regelbundna diskussioner eller möten äger rum mellan den statistikansvariga myndigheten och ägarna av administrativa data för att hålla sig uppdaterad om ändringar i administrativ data (innehåll, produktionsprocess, m.m).

Samarbete sker med ägare till administrativa källor. Vid ändring av de administrativa källorna bidrar SAM med synpunkter och för en diskussion med ägaren. SCB har ett samarbete med Skatteverket, Lantmäteriet m.fl.

8.8 Genom överenskommelser med ägarna till administrativa uppgifter görs ett gemensamt åtagande att använda dessa uppgifter för statistiska ändamål.

Metoder på institutionell nivå

1. Överenskommelser med ägare av administrativ data. Överenskommelser träffas mellan den statistikansvariga myndigheten och ägare av administrativ data för att underlätta användningen av administrativ data för statistiska ändamål.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Dokumentation om administrativ data. Dokumentation om innehållet i administrativ data och dataproduktionsprocessen (såsom ett metoddokument, begrepp, definitioner och populationer) finns tillgänglig för den statistikansvariga myndigheten.

3. Gemensamma överenskommelser med ägare av administrativ data.

Gemensamma överenskommelser gällande datasäkerhet, tillhandahållande av filer med individdata och leveranstider utvecklas gemensamt av den statistikansvariga myndigheten och ägaren av administrativ data.

8.9 De statistikansvariga myndigheterna samarbetar med ägarna till de administrativa uppgifterna för att säkra kvaliteten på dessa.

Metoder på institutionell nivå

1. Information till ägaren av administrativ data. Ägaren av administrativ data informeras om hur administrativ data används för statistiska ändamål, samt relaterade kvalitetsfrågor.

2. Bedömningen av kvaliteten i administrativ data. Den statistikansvariga myndigheten säkerställer att rutiner finns på plats för att bedöma kvaliteten i administrativ data. Där det är möjligt tillhandahåller myndigheten också verktyg för detta, med beaktande av sekretessregler.

Kvaliteten på de administrativa källorna diskuteras med ägarna. En särskild beskrivning av register (BAR) och dess kvalitet har tagits fram av SCB för Registret över totalbefolkningen.

PRINCIP 9: En rimlig uppgiftslämnarbörda

Uppgiftslämnarbördan står i proportion till användarnas behov och är rimlig för uppgiftslämnarna. De statistikansvariga myndigheterna övervakar uppgiftslämnarbördan och fastställer mål för att minska bördan med tiden.

Indikatorer

9.1 Kraven på den europeiska statistikens omfattning och detaljnivå hålls till ett nödvändigt minimum.

Metoder på institutionell nivå

1. Prioriteringar för europeisk statistik. Prioriteringar för europeisk statistik sätts på ESS-nivå med hänsyn tagen till uppgiftslämnarbörda.

2. Verifiering av uppgiftslämnarbörda och detaljnivå. EU-förordningar för europeisk statistik analyseras för att verifiera uppgiftslämnarbördan och den detaljnivå på variabler mot vad förordningen avsåg.

3. Utvärdering av det statistiska arbetsprogrammet. Innehållet i det statistiska arbetsprogrammet utvärderas för att eliminera dubbelarbete eller redundans vid den statistikansvariga myndigheten.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

4. Analys av behovet av statistisk information. I fasen "Fastställ behov" i statistikproduktionsprocessen analyseras europeiska och nationella behov av statistisk information och detaljnivå per ämnesområde.

5. Mätning av uppgiftslämnarbörda. Uppgiftslämnarbördan mäts med jämna mellanrum.

6. Varje insamlad variabel är befogad. Varje insamlad variabel är riktigt befogad.

7. Övervägande av alternativa datakällor. För att minimera datainsamling övervägs alternativa datakällor ordentligt, inklusive tillgång och lämplighet i existerande undersökningar och administrativ data.

Genom att delta i EU-arbetsgrupper och lämna synpunkter på ökade krav arbetar man aktivt för att påverka den europeiska statistikens omfattning och detaljnivå. EU-arbetet med negativa prioriteringar är också en viktig del i detta arbete.

ROS följer årligen upp uppgiftslämnarbördan för all officiell statistik som produceras av SAM. Flera myndigheter samlar också in den tid som det tar för uppgiftslämnaren att fylla i enkäten/webbformulär.

9.2 Uppgiftslämnarbördan är fördelad så jämnt som möjligt över undersökningspopulationerna.

Metoder på institutionell nivå

1. Översyn av uppgiftslämnarbörda. ESS-översyner av uppgiftslämnarbördan genomförs regelbundet.

2. Handlingsplaner för förenkling/modernisering. Handlingsplaner för förenkling/modernisering i syfte att minska uppgiftslämnarbördan utvecklas, implementeras och övervakas.

3. Prestationsindikatorer om uppgiftslämnarbördan. Prestationsindikatorer om uppgiftslämnarbördan produceras och analyseras regelbundet av den högsta ledningen.

4. Användning av statistiska urvalsmetoder. Statistiska urvalsmetoder används för att säkerställa att uppgiftslämnarbördan inte i onödan hamnar på särskilda kategorier av uppgiftslämnare.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

5. Minskning av uppgiftslämnarbörda. Uppgiftslämnarbördan minskas med hjälp av lämplig urvalsdesign, t.ex. samordnat urval.

6. Beräkning av uppgiftslämnarbördan. Uppgiftslämnarbördan beräknas för tiden det tar att besvara frågeformuläret, att hitta eftersökt information, att få fram intern eller extern expertis och för att hantera känslig information.

7. Begränsning av frågor. Frågor som användas för att samla in information som inte ska publiceras är få och befogade.

Uppgiftslämnandet ska vara rimligt fördelat över uppgiftslämnare. I ett litet land som Sverige kommer emellertid alla stora företag behöva vara med i de flesta undersökningar. Urval ska om möjligt planeras så att ett enskilt objekt medverkar vid ett rimligt antal tillfällen och i ett rimligt antal undersökningar samtidigt. Statistikens tillförlitlighet ska beaktas, och det minskar möjligheterna till jämn belastning när det gäller företag.

SCB har ett Uppgiftslämnarregistret för att få kontroll över företagsuppgiftslämnandet och möjliggöra förvarningar om att vissa företag får hög belastning. Det finns även samordnade urval (SAMU) som kontrollerar överlapp vid urval.

9.3 Den information man vill samla in från företagen kan i största möjliga utsträckning hämtas direkt från bokföringen, och för att underlätta för företagen görs datainsamlingen om möjligt elektroniskt.

Metoder på institutionell nivå

1. Manualer och tekniska verktyg. Manualer och tekniska verktyg (t.ex. mjukvara) utvecklas för att öka elektroniska metoder för datainsamling.

2. En plan för elektronisk datainsamling för företag. En plan för implementering av elektronisk datainsamling för företag finns på plats.

3. En webbplats för datainsamling från företag. En gemensam webbplats för datainsamling från företag finns på plats.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

4. Användning av redovisningsbegrepp och IT system. Redovisningsbegrepp och standardiserade IT system såsom XBRL används vid datainsamling från företag.

5. Samarbete med företagsvärlden. Undersökningsansvariga är medvetna om svårigheterna med att samla in information, samarbetar med företagsvärlden för att hitta godtagbara lösningar.

6. Verktyg för att extrahera data från företagens redovisningssystem. Mjukvara för att direkt kunna extrahera data från företagens redovisningssystem finns på plats.

7. Företagen informeras om undersökningsresultaten. Som ett tack för medverkan i undersökningar och för att visa på deras betydelse i det statistiska systemet informeras företag om undersökningsresultaten.

Det är många aktörer som gör bokföringssystem till företag. Det blir således svårt att ha ett standardiserat verktyg som gör att alla insamlingar kan hämtas direkt i bokföringssystemet. Många myndigheter använder idag elektronisk eller webbinsamling.

SCB deltar i ett pågående EU-projekt för att få räkenskapsuppgifter direkt från företagens ekonomisystem. Webbinsamlingsverktygen (SIV) används där det är möjligt. Viss direktinsamling används. Det finns även en storföretagsgrupp som har direkt kontakt med företag för att försöka underlätta uppgiftslämnandet.

9.4 Om möjligt används administrativa källor för att undvika att samma information efterfrågas flera gånger.

Metoder på institutionell nivå

1. Verktyg för att öka användningen av administrativa källor. Europeiska nätverk utvecklar verktyg för att öka användningen av administrativa källor.

2. Planer för att undersöka och använda administrativa källor. Nationella handlingsplaner utvecklas för att undersöka och använda administrativa källor för statistiska ändamål (t.ex. lämpliga rutiner, utveckling av moduler som ska användas på ett samordnat sätt för att minska/begränsa uppgiftslämnarbördan, nationell lagstiftning eller överenskommelser, om nödvändigt).

3. Lagstadgad skyldighet att tillhandahålla administrativ data. Tillgång till administrativa källor är lagstadgad och administrativa myndigheter är skyldiga att på begäran tillhandahålla administrativ data.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

4. Riktlinjer om tillgången till och kvaliteten hos administrativa källor. Riktlinjer om tillgången till och kvaliteten hos administrativa källor finns tillgängliga för undersökningsansvariga.

5. Applikationer (verktyg) för insamling av administrativ data. Applikationer (verktyg) för insamling av administrativ data som ska användas för statistiska ändamål utvecklas och implementeras.

Det bör finnas rutiner för att kontrollera om det finns administrativa data som kan användas istället för direktinsamlade uppgifter.

9.5 Gemensamt utnyttjande av uppgifter inom SAM sker generellt för att undvika överlappande undersökningar.

Metoder på institutionell nivå

1. Tekniska verktyg för gemensam dataåtkomst. Tekniska verktyg för gemensam dataåtkomst inom nationella statistiska system finns på plats (t.ex. formella överenskommelser, webbtjänster, gemensamma databaser).

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Dokumentation av datalagring. Lagringen av produktionsdata och arkiverad data finns dokumenterad.

3. Spridning av dataarkiv. I de fall det är användbart och i linje med sekretessregler, så sprids dataarkiven inom den statistikansvariga myndigheten.

SAM har att anmäla nya datainsamlingar eller ändringar i befintlig datainsamling till ROS för att sprida information om vilka data som finns och undvika dubbelinsamling. Det finns flera exempel på gemensamt utnyttjande av datakällor mellan statistikmyndigheterna.

9.6 De statistikansvariga myndigheterna främjar åtgärder som möjliggör sammanlänkning av datakällor för att minska uppgiftslämnarbördan.

Metoder på institutionell nivå

1. Gemensamma nyckelvariabler. Den statistikansvariga myndigheten definierar de nyckelvariabler som, i enlighet med sekretessreglerna, behöver delas mellan olika dataprocesser.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Dokumentation om datafilstrukturer och överföringsformat. Dokumentation om de datafilstrukturer och överföringsformat som krävs för att länka datakällor finns tillgänglig.

Exempel på variabler som gör så att olika datakällor kan sammanlänkas är organisationsnummer, personnummer och fastighetsnummer.

PRINCIP 10: Kostnadseffektivitet

Resurserna används på ett effektivt sätt.

Indikatorer

10.1 Det finns både interna och oberoende externa mekanismer för övervakning av de statistikansvariga myndigheternas resursanvändning.

Metoder på institutionell nivå

1. Indikatorer om personella resurser och finansiella resurser övervakas och rapporteras. Indikatorer om personella resurser och finansiella resurser övervakas centralt och rapporteras regelbundet till ledningen.

2. Resursallokering till statistiska processer. Bokföringssystem möjliggör allokering av resurser till statistiska processer.

3. Utvärdering av personella resurser. I linje med interna riktlinjer utvärderas de personella resurserna årligen. Utvärderingen omfattar medarbetarnas fördelning, prestation och utbildningsbehov.

4. Medarbetarundersökningar. Medarbetarundersökningar genomförs regelbundet.

5. Översyn av IT infrastrukturen. IT-infrastrukturen ses över regelbundet.

6 Procedurer för att beräkna ex-ante kostnader. Procedurer för att beräkna ex-ante kostnader för statistiska processer finns tillgängliga.

Myndigheternas resursanvändning övervakas av den statliga myndigheten Riksrevisionen. Många myndigheter har också en internrevisor som granskar och lämnar förslag på förbättringar av myndighetens processer och en uppföljningsprocess var fjärde månad.

10.2 It-teknikens potential för att öka produktiviteten utnyttjas i största möjliga utsträckning vid insamling, bearbetning och spridning av uppgifter.

Metoder på institutionell nivå

1. Centralisering av resurser och investeringar samt identifiering av innovations/moderniseringspotential. Centraliserade IT och metodenheter tillhandahåller centraliserade resurser och investeringar samt identifierar innovations/moderniseringspotential.

2. IT-arkitektur och strategi. En lämplig IT-arkitektur och strategi finns på plats och uppdateras regelbundet.

3. Riktlinjer, procedurer och verktyg som främjar automatisk bearbetning. Riktlinjer, procedurer och verktyg finns på plats som främjar automatisk datafångst, datakodning och validering.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

4. Översyn av användningen av automatiserade bearbetningstekniker. Användningen av automatiserad bearbetning ses regelbundet över.

IT-system och arkitektur är generella för myndigheterna och behöver därför inte vara specifikt framtagna för statistikansvaret.

SCB har en centraliserad processavdelning som arbetar med att fastställa gemensamma IT-verktyg för kodning, granskning, intervjuer, enkätinsamling m.m.

10.3 Man arbetar aktivt för att förbättra de administrativa uppgifternas användbarhet för statistikändamål och begränsa användningen av direkta undersökningar.

Metoder på institutionell nivå

1. Överenskommelser med användare av administrativ data. Lämpliga överenskommelser (t.ex. med s.k. Statistik Leverans Avtal (SLA) eller nationell lagstiftning) undertecknas med ägare av administrativ data och uppdateras regelbundet. Den statistikansvariga myndigheten strävar efter att vara involverad vid designen av administrativ datainsamling.

2. Bedömning av möjliga administrativa datakällor. Innan en ny undersökning sjösätts görs en bedömning av möjliga administrativa datakällor.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Metoder för länkning och integrering av data. Metoder för länkning och integrering av data uppsöks aktivt, med hänsyn tagen till datasäkerhet.

4. Kvalitetsindikatorer för att förbättra användningen av administrativ data. Kvalitetsindikatorer utvecklas och sammanställs för att förbättra metoderna för att använda administrativ data för statistiska ändamål.

Överenskommelser eller avtal upprättas med ansvariga ägare till administrativa register. Se även 8.6, 8.7, 8.8.

10.4 De statistikansvariga myndigheterna främjar och tillämpar standardiserade lösningar som ökar effektiviteten och ändamålsenligheten.

Metoder på institutionell nivå

1. Standardiseringsprogram och procedurer för statistiska processer.

Standardiseringsprogram och procedurer definieras och implementeras i huvuddelarna av statistikproduktionen, t.ex. urval, register, datainsamling och datautbyte, i enlighet med verksamhetsmodellen.

2. En strategi för att anta eller utveckla standarder. Det finns en strategi för att anta eller utveckla standarder inom olika områden, t.ex. kvalitetsledning, processmodellering, mjukvaruutveckling, mjukvaruverktyg, projektledning och dokumentstyrning.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Redogörelse i metoddokumentationen. I metadatadokumentationen ingår en redogörelse som förklarar de steg som tagits för att gradvis övergå till eller för att uppfylla standarder.

Det finns behov av att göra fler standardiserade verktyg tillgängliga. Standardiserade verktyg som Metaplus och Klassificeringsdatabasen finns tillgängliga för SAM.

Statistiska produkter

Den statistik som finns tillgodoser användarnas behov. Statistiken följer europeiska kvalitetsstandarder och tillgodoser EU-institutionernas, regeringarnas, forskningsorganens, näringslivets och allmänhetens behov. Viktiga frågor är huruvida statistiken är relevant, korrekt, tillförlitlig, aktuell, sammanvändbar, jämförbar mellan regioner och länder och lättillgänglig för användarna.

PRINCIP 11: Relevans

Den europeiska statistiken tillgodoser användarnas behov.

Indikatorer

11.1 Det finns processer för samråd med användarna, övervakning av statistikens relevans och användbarhet när det gäller att tillgodose behoven samt beaktande av nya behov och prioriteringar.

Metoder på institutionell nivå

- 1. Lagstiftning om användarkonsultation.** Statistiklagen (nationell och europeisk) inkluderar en skyldighet att konsultera användare.
- 2. Aktiviteter för konsultation med användare.** Regelbundna och strukturerade aktiviteter för konsultation med användare, inklusive t.ex. ett användarråd, finns på plats. Fokus ligger både på innehållet i statistikprogrammet och på statistikens kvalitet.
- 3. Analys av data om statistikanvändning.** Data om statistikanvändningen (t.ex. utvärdering av nedladdningar, prenumerationer på rapporter) analyseras för att underlätta prioriteringar och konsultationer med användarna.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

- 4. En klassificering av användare.** En klassificering av användarna av en viss produkt uppdateras regelbundet och görs tillgänglig.
- 5. En lista över viktiga användare och deras dataanvändning.** En lista över viktiga användare och deras dataanvändning inklusive en lista på icke uppfyllda användarbehov uppdateras regelbundet och görs tillgänglig.
- 6. Procedurer för konsultation med användare.** Procedurer för användarkonsultation om statistiken finns på plats.
- 7. Mätning och utvärdering av relevans.** Kvalitetsindikatorer om relevans utvärderas regelbundet.

Många SAM har användarråd. De träffas några gånger per år och diskuterar förslag på ny statistik och nedprioriteringar. Användarråden diskuterar allt från strategier och långsiktiga prioriteringar till ändringar i enskilda statistikprodukter.

ROS har till Eurostat under 2012 sammanställt en förteckning över alla användarråd som finns hos de olika myndigheterna.

11.2 Prioriterade behov tillgodoses och prioriteringarna avspeglas i arbetsprogrammet.

Metoder på institutionell nivå

- 1. Prioriteringar i arbetsprogrammet.** Procedurer implementeras för att kunna prioritera mellan olika användares behov i arbetsprogrammet.
- 2. Strategiska mål och programplaner.** Strategiska mål och programplaner utarbetas och publiceras regelbundet.
- 3. Överenskommelser med de viktigaste användarna.** Statistik Leverans Avtal (SLA) eller liknande arrangemang upprättas med de viktigaste användarna.
- 4. Utvärdering av arbetsprogrammet.** Utvärdering av arbetsprogrammet genomförs, med jämna mellanrum för att identifiera negativa prioriteringar och kommande behov.

Officiell statistik och europeisk statistik prioriteras av SAM. Resurserna är begränsade för statistikframställning. Det är sällan utrymme för större utvecklingsarbete. SCB publicerar en årlig arbetsplan där man beskriver de prioriterade områdena och behoven som tillgodoses. Denna är tillgängligt på SCB:s webbplats.

11.3 Användarnöjdheten övervakas regelbundet och följs systematiskt upp.

Metoder på institutionell nivå

1. Användarundersökningar. Användarundersökningar (inklusive t.ex. en samling av kvalitetsindikatorer om användarnöjdhet) eller liknande studier genomförs och utvärderas regelbundet omfattande hela organisationen.

2. Förbättringsaktiviteter som framkommit i användarundersökningarna. Förbättringsaktiviteter som framkommit i användarundersökningarna definieras och schemaläggs för implementering.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Utvärdering av nöjdheten hos de viktigaste användarna. Insatser för att bedöma hur nöjda de viktigaste användarna är med specifika produkter (t.ex. specifika användarundersökningar/indikatorer på produktnivå) är på plats.

Årlig uppföljning av statistikens kvalitet genomförs med de viktigaste användarna och uppföljningen dokumenteras. Den årliga uppföljning kan vara i form av användarråd eller motsvarande. Syftet är att fånga upp hur väl användarnas behov tillgodoses av statistiken samt att fånga upp behov av framtida förändringar.

För kvalitetsuppföljning används lämpligen strukturen i MIS 2001:1. För att fånga in förslag till förbättringar av statistiken och ha en framförhållning vad gäller framtida behov behöver uppföljning systematiseras.

PRINCIP 12: Noggrannhet och tillförlitlighet

Den europeiska statistiken ger en korrekt och tillförlitlig bild av verkligheten.

Indikatorer

12.1 Källdata, preliminära resultat och statistiska produkter bedöms och valideras regelbundet.

Metoder på institutionell nivå

1. System för att utvärdera och validera data. System för att utvärdera och validera källdata, preliminära resultat och statistiska produkter utvecklas, implementeras och förvaltas.

2. Procedurer och riktlinjer för utvärdering av datakvalitet. Interna procedurer och riktlinjer för utvärdering av datakvalitet finns på plats och är riktade till frågor inom noggrannhet och tillförlitlighet.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Jämförelse av resultat med andra källor. Resultat jämförs med andra informationskällor för att säkerställa validitet.

Alla produkter har en BAS där kvaliteten beskrivs och bedöms. Tillförlitlighet är en av indikatorerna som redovisas i BAS. Likaså validering och utvärdering av data. BAS uppdateras årligen i samband med publiceringen av statistiken.

Ett av kriterierna för tillräcklig kvalitet är att genomföra löpande kvalitetsstudier. Sådana studier kan bland annat behandla frågor om tillförlitlighet i data och skattningar. SCB har tagit fram kvalitetsindikatorer för nio viktiga statistikprodukter.

12.2 Urvalsfel och icke-urvalsfel mäts och dokumenteras systematiskt i enlighet med europeiska standarder.

Metoder på institutionell nivå

1. Procedurer och riktlinjer för att mäta och minska fel. Interna procedurer och riktlinjer för att mäta och minska fel finns på plats och kan exempelvis omfatta följande aktiviteter:

- identifiering av huvudsakliga felkällor för nyckelvariabler;
- kvantifiering av urvalsfel för nyckelvariabler;
- identifiering och utvärdering av huvudsakliga källor för icke-urvalsfel i statistiska processer
- identifiering och utvärdering (kvantitativ eller kvalitativ) av potentiell bias;
- särskild uppmärksamhet på outliers och på hur de hanteras i skattningar;
- kvantifiering av potentiella täckningsfel;
- kvantifiering av potentiella mätfel (jämförelser med existerande information, design av frågeformulär och tester, information om intervjuutbildning m.m.);
- kvantifiering av bortfallsfel, inklusive systematisk dokumentation för teknisk hantering av bortfall vid skattningstillfället samt indikatorer för representativitet;
- kvantifiering av bearbetningsfel;
- analys av skillnaderna mellan preliminära och reviderade skattningar.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Kvalitetsrapportering om noggrannhet. Regelbunden kvalitetsrapportering om noggrannhet finns på plats (med både producent och användarperspektiv).

3. ESS-rekommendationer om kvalitetsrapportering. Kvalitetsrapporteringen om noggrannhet följer ESS-rekommendationerna.

4. Metoder och verktyg för att förhindra och minska fel. Metoder och verktyg för att förhindra och minska urvals och icke-urvalsfel finns på plats.

Vilka mätningar av urvalsfel etc. som bör göras avgörs från produkt till produkt. Ju större betydelse en produkt bedöms ha, desto högre krav på tillförlitlighet bör ställas. Det finns ett värde i att krav på mätningar av olika felkällor standardiseras mellan SAM då det inte alltid är möjligt för de mindre myndigheterna att utreda och etablera riktlinjer. SCB redovisar urvalsfel på ett standardiserat sätt (i Verksamhetsstödet).

Även om det inte är möjligt att utföra fullständiga mätningar över samtliga felkällor för alla produkter som en SAM framställer, är det bra att på något sätt att förhålla sig till dem. Där det är möjligt kan myndigheten göra en översiktlig analys.

Alla produkter har en BAS där kvaliteten beskrivs och bedöms. Urvalsfel och icke urvalsfel dokumenteras i BAS. BAS uppdateras årligen i samband med publiceringen av statistiken.

12.3 Revideringar analyseras regelbundet för att förbättra de statistiska processerna.

Metoder på institutionell nivå

1. Revideringspolicy. En skriftlig revideringspolicy med principer och procedurer finns framtagen och görs tillgänglig för allmänheten enligt europeiska krav.

2. Revideringar förklaras. Revideringar förklaras offentligt, dels när i tiden de genomförs, av vilken anledning och på vilket sätt.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

3. Revideringspolicyn följer standardiserade procedurer. Revideringspolicyn följer standardiserade och transparenta procedurer i kontexten av varje undersökning.

4. Information om storleken och riktningen på revideringar av nyckelindikatorer. Information om storleken och riktningen på revideringar av nyckelindikatorer tillhandahålls och görs tillgänglig för allmänheten.

5. Användning av revideringsanalyser. Regelbundna analyser av revideringar används för att förbättra statistikproduktionsprocessen. Med nya lärdomar justeras produktionsprocessen.

ROS har publicerat riktlinjer för Preliminär statistik och närliggande begrepp och termer som innehåller rekommendationer om hur revideringar av den officiella statistiken lämpligen hanteras.

PRINCIP 13: Aktualitet och punktlighet

Den europeiska statistiken är aktuell och offentliggörs vid rätt tidpunkt.

Indikatorer

13.1 Statistikens aktualitet följer de europeiska och internationella standarderna för spridning.

Metoder på institutionell nivå

1. Statistikens aktualitet uppfyller internationella standarder. Statistikens aktualitet uppfyller internationella standarder.

2. Utgivning av en publiceringskalender. En publiceringskalender ges ut för all statistik, för vilken det finns standarder för aktualitet i europeiska förordningar eller överenskommelser på internationell nivå.

3. En procedur för att övervaka och följa upp avvikelser från aktualitetsmål. Avvikelser från europeiska och internationella aktualitetsmål övervakas regelbundet och om målen inte nås, utvecklas en handlingsplan.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

4. Kvalitetsindikatorer om aktualitet. Kvalitetsindikatorer om aktualitet beräknas och publiceras regelbundet.

5. Analys och utvärdering av kvalitetsindikatorer om aktualitet. Kvalitetsindikatorer om aktualitet analyseras och utvärderas regelbundet för att förbättra statistikproduktionsprocessen, om det är relevant.

ROS rapporterar om punktlighet i publiceringen och framställningstid för den officiella statistiken i sin årliga rapport. På SCB:s webbplats finns en publiceringskalender tillgänglig för hela årets officiella statistik (och där ingår europeisk statistik).

I 3 § SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2002:16) för offentliggörande m.m. av officiell statistik framgår att officiell statistik ska offentliggöras så snart den är framställd.

13.2 Det tillkännages när på dagen statistiken i regel offentliggörs.

Metoder på institutionell nivå

1. En publiceringspolicy. En publiceringspolicy definieras och publiceras. Publiceringspolicyn gör åtskillnad mellan olika typer av publikationer (t.ex. pressmeddelanden, specifika statistiska rapporter/tabeller, generella publikationer) och tillhörande publiceringsprocedurer.

2. Publicering sker på standardiserad tid. Publicering sker på standardiserad tid.

Myndigheten kan ta fram en policy för publicering. Av SCB:s publiceringspolicy framgår det t.ex. att all statistik publiceras kl 09.30.

13.3 Vid fastställande av statistikens frekvens beaktas användarnas behov i största möjliga utsträckning.

Metoder på institutionell nivå

1. Konsultation med användare om statistikens frekvens. Den statistikansvariga myndigheten konsulterar regelbundet användare avseende statistikens frekvens.

Frekvens diskuteras med fördel i användarråden eller enbart med de främsta användargrupperna.

13.4 Eventuella avvikelser från den fastställda publiceringsplanen tillkännages i förväg tillsammans med en förklaring till ändringen och en ny publiceringstidpunkt.

Metoder på institutionell nivå

- 1. Utgivning av publiceringskalender.** En publiceringskalender ges ut regelbundet.
- 2. En procedur för att övervaka och utvärdera punktlighet.** Punktligheten för varje publicering övervakas och utvärderas regelbundet.
- 3. Avvikelse från den förutbestämde tiden, orsak till avvikelsen samt en ny publiceringstid.** Avvikelse från den förutbestämde tiden informeras det om i förväg, orsakerna förklaras och en ny publiceringstid meddelas.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

- 4. En procedur för att beräkna, övervaka och sprida kvalitetsindikatorer om punktlighet.** Kvalitetsindikatorer om punktlighet för preliminära och slutliga resultat beräknas, övervakas och sprids regelbundet.

I SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2002:16) för offentliggörande m.m. av officiell statistik regleras att den årliga publiceringsplanen ska uppdateras löpande. Av de allmänna råden framgår att myndigheterna bör rapportera in ändringar i publiceringsplanen till ROS sekretariat. ROS Riktlinjer och rutiner för elektronisk publicering beskriver rutinen för bekräftelse av publicering och anmälan om förändringar.

13.5 Preliminära resultat med godtagbar noggrannhet på aggregerad nivå kan publiceras när det anses ändamålsenligt.

Metoder på produkt-/undersökningsnivå

- 1. Utvärdering av möjligheten att sprida preliminära resultat.** Möjligheten att sprida preliminära resultat ses över regelbundet, med hänsyn tagen till datanoggrannhet.
- 2. Rapportering om kvalitet i preliminära resultat.** När preliminära resultat ges ut, tillhandahålls lämplig information till användarna om kvaliteten i de publicerade resultaten.
- 3. Policy för planerade revideringar.** För viktiga produkter, eller grupper av viktiga produkter, är föremål för planerade revideringar, finns en publicerad policy där revideringarna framgår.

ROS har tagit fram riktlinjer för Preliminär statistik och närliggande begrepp och termer som rekommenderar hur man ska hantera publiceringen av preliminär statistik. Av dessa framgår att det är viktigt att ange skäl för en preliminär publicering och vad det innebär för kvaliteten.

PRINCIP 14: Samanvändbarhet⁴ och jämförbarhet

Den europeiska statistiken kännetecknas av intern konsistens samt jämförbarhet över tiden och mellan regioner och länder. Det är möjligt att kombinera och använda relaterade uppgifter från olika källor tillsammans.

Indikatorer

14.1 Statistiken kännetecknas av inre enhetlighet och konsistens (dvs. avseende aritmetiska likheter och räknesekvationer).

Metoder på institutionell nivå

1. Procedurer och riktlinjer för att övervaka intern samstämmighet. Procedurer och riktlinjer för att övervaka intern överensstämmelse utvecklas och genomförs systematiskt. Där det är lämpligt ska de hantera konsistens mellan preliminär och slutlig data (dvs. kontinuitet), mellan mikrodata och aggregerad data, mellan årlig, kvartals- och månatlig data, mellan statistik och nationalräkenskaper och även med icke-deterministisk konsistens (t.ex. konsistens mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning, även kallad "plausibility").

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Procedurer och riktlinjer för att säkerställa kombinationen av statistisk output från kompletterande källor. Processspecifika procedurer och riktlinjer säkerställer att output som fås från kompletterande källor kombineras så att intern samstämmighet och konsistens säkerställs.

Där det är lämpligt kan myndigheten t.ex. använda samma klassifikationer och indelningar för olika statistik samt redovisa statistiken på samma sätt.

14.2 Statistiken är jämförbar över en rimlig tidsperiod.

Metoder på institutionell nivå

1. Begreppsändringar. Signifikanta ändringar i verkligheten reflekteras av lämpliga ändringar i begrepp (klassifikationer, definitioner och målpopulationer).

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Identifiering och mätning av metodförändringar. Metodförändringar kan identifieras tydligt och deras påverkan mäts för att möjliggöra reconciliering.

3. Publicering och förklaring av tidsseriebrott. Tidsseriebrott förklaras och metoder för att säkerställa reconciliering under en tid görs allmänt tillgängliga.

⁴ Enligt EU: statistikförordning ((EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009, Artikel 12, p.1 punkt g)) har "Coherence" översatts med "Samstämmighet" inte "Samanvändbarhet". Det senare är det ord som valts i den s.k. Kvalitets MIS:et.

Förändringar i statistiken, t.ex. vad avser metod, begrepp eller vid klassifikationsbyte publiceras i anslutning till statistiken på myndighetens hemsida i BAS. Vid ny datainsamling strävar myndigheten att ha överlappande insamling vid första tillfället. Om detta inte görs, förklaras när ändringar i metoder, begrepp eller klassifikationer medför ett tidsserieavbrott. När ändringen skett av t.ex. klassifikation bör man publicera en nyckel mellan den nya och den gamla klassifikationen så det går att följa över tid.

14.3 Statistiken sammanställs på grundval av gemensamma standarder med avseende på omfattning, definitioner, enheter och klassifikationer i de olika undersökningarna och källorna.

Metoder på institutionell nivå

1. En mekanism för att främja sammanvändbarhet och konsistens. Det finns ett gemensamt begreppsarkiv eller en mekanism för att främja sammanvändbarhet och konsistens.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Utvärdering av efterlevnad av standarder. Regelbundna utvärderingar genomförs av hur standarder följs gällande definitioner, enheter och klassifikationer och detta framgår i kvalitetsrapporteringen.

3. Avvikelser från standarder förklaras. Avvikelser från standarder om definitioner, enheter eller klassifikationer tydliggörs och orsaken till avvikelserna förklaras.

Det är viktigt att gemensamma standarder används mellan myndigheter/mot-svarande. Samarbete krävs för att standardisera variabler och definitioner. Internationella standarder används så långt som det är möjligt.

Om myndigheter använder olika standarder och definitioner ska man kunna förklara varför.

14.4 Man jämför och stämmer av statistiska uppgifter från olika källor och olika tidsperioder.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

1. Jämförelse mellan statistikprodukt och relaterad data. Statistikprodukter jämförs med andra statistiska eller administrativa data som tillhandahåller samma eller liknande information om samma ämnesområde/fenomen.

2. Identifiering och förklaring av avvikelser. Avvikelser som härstammar från olika källor identifieras och förklaras tydligt och öppet.

3. Rekonciliering av statistikprodukter. Statistikprodukter reconcilierade när det är möjligt.

I texten som publiceras tillsammans med statistiken kan t.ex. nämnas att det finns liknande statistik på ett annat ställe. Om statistik på olika ställen visar olika resultat bör myndigheten kunna förklara varför, hur de skiljer sig osv.

Några exempel på metoder är:

Enhetliga definitioner av gemensamma variabler används inom myndighetens statistikverksamhet. Samkörning mellan olika register och datainsamlingar för att jämföra täckningsgrad, resultat och kvalitet. Samkörning mellan myndighetens egna register och andra myndigheters register för att tillföra nya variabler.

14.5 Uppgifternas jämförbarhet mellan länder säkerställs inom det europeiska statistiksystemet genom regelbundna kontakter mellan det europeiska statistiksystemet och andra statistiksystem. Metodstudier görs i nära samarbete mellan medlemsstaterna och Eurostat.

Metoder på institutionell nivå

1. Utvärdering av jämförbarhet institutionaliseras. Regelbundna utvärderingar av jämförbarhet institutionaliserade.

2. Samarbete i metodstudier. Metodstudier genomförs i samarbete mellan medlemsländer och Eurostat.

3. Eurostat utvärderar jämförbarheten av data. Eurostat utvärderar jämförbarheten av data från kvalitetsrapporterna som efterfrågats av medlemsländerna.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

4. Analys av asymmetrier. Analys av asymmetrier genomförs där det är möjligt och rapporter om spegelstatistik mellan medlemsländer görs tillgängliga för allmänheten.

5. Identifiering och korrigerande av skillnader i spegelstatistik. Skillnader i spegelstatistik identifieras och korrigeras där det är möjligt.

Ett aktivt deltagande i för myndigheten relevanta EU-arbetsgrupper främjar att statistikens jämförbarhet inom EU säkerställs. Sverige har även deltagit aktivt i olika ESS-netprojekt (The European Statistical System Network) för att tillförsäkra att man utvecklar jämförbara metoder. Sverige har ett fördjupat utbyte om metoder, arbetsätt, verktyg m.m. med de nordiska länderna.

I de fall Sveriges officiella statistik väsentligt avviker från de europeiska kraven på statistiken bör orsaken och avvikelsen beskrivas av myndigheten.

PRINCIP 15: Tillgänglighet och tydlighet

Den europeiska statistiken presenteras i ett tydligt och lättbegripligt format, offentliggörs på lämpligt sätt och görs tillgänglig på ett opartiskt sätt tillsammans med tillhörande metadata och anvisningar.

Indikatorer

15.1 Statistiken och tillhörande metadata presenteras och lagras i ett format som underlättar korrekta tolkningar och meningsfulla jämförelser.

Metoder på institutionell nivå

1. Spridningspolicy. En policy för spridning av statistik finns och görs tillgänglig för allmänheten. Procedurer finns på plats för att utvärdera standarderna för spridningen av statistiska resultat.

2. Konsultation med användare om spridning. Användare konsulteras regelbundet om de mest lämpliga spridningsformerna (t.ex. i fokusgrupper eller nöjdhetsundersökningar).

3. Utbildningar om tolkning och pressmeddelanden. Utbildningar genomförs om hur man tolkar statistik och hur pressmeddelanden ska skrivas.

4. En policy för arkivering av statistik och metadata. En policy för arkivering av statistik och metadata finns på plats.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

5. Jämförelser inkluderas i publikationer. Betydelsefulla jämförelser inkluderas tydligt i publikationer där det är lämpligt.

Det bör vara tydligt i vilket format (tryckt, pdf, html, Excel, bildfiler) statistiken publiceras och är tillgänglig. Formatet bör vara behovsspecifikt. SCB har en publiceringspolicy och en arkiveringspolicy.

15.2 För att sprida statistiken används modern it-teknik och vid behov även traditionella utskriftar på papper.

Metoder på institutionell nivå

1. Webbplatsen och statistiska databaser stämmer överens med universella riktlinjer. Webbplatsen och statistiska databaser uppfyller universella riktlinjer om innehåll och tillgänglighet på webben.

2. Webbplatsen, statistiska databaser och egna tabeller. Webbplatsen och statistiska databaser är de huvudsakliga kanalerna för spridning av statistiska resultat och underlättar att skapa egna tabeller i de mest lämpliga format (t.ex. XLS, HTML).

3. En informationstjänst/kundservice. En informationstjänst/kundservice bestående av kunniga medarbetare finns tillgänglig för att besvara frågor och förklara statistiska resultat.

4. En publiceringskatalog. En publiceringskatalog finns tillgänglig för användare.

5. Vidare spridning underlättas. Statistiska resultat sprids med hjälp av verktyg och format som gör det enkelt för media att sprida resultaten vidare t.ex. genom pressmeddelanden, färdiga tabeller, diagram, kartor som är kopplade till statistik och metadata.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

6. Övervägande av olika spridningsformer. Olika spridningsformer övervägs (t.ex. optiska skivor, webbaserade verktyg och applikationer, papperskopior) som skulle medföra bättre förståelse och jämförelse mellan specifika resultat och som skulle underlätta användningen vid beslutsfattande.

Om samarbete sker med någon annan myndighet eller organisation för att publicera statistiken bör det anges. I SCB:s statistikdatabas finns data i en rad olika format för återanvändning och egna uttag. Andra SAM har egna statistikdatabaser med uttagsfunktioner. Publiceringsplan finns dels på SCB:s webbplats, dels på respektive myndighets webbplats.

15.3 Skräddarsydda analyser tillhandahålls när så är möjligt och tillkännages för allmänheten.

Metoder på institutionell nivå

1. Kommunikation om möjligheter och villkor kring skräddarsydda analyser. Möjligheter och villkor kring skräddarsydda analyser kommuniceras tydligt.

2. Tillhandahållande av skräddarsydda produkter. Skräddarsydda produkter tillhandahålls på begäran.

3. Publicering av skräddarsydda analyser. Skräddarsydda analyser görs tillgängliga för allmänheten då det är möjligt.

4. En informationstjänst för beställning av skräddarsydda analyser. En informationstjänst finns tillgänglig för kunder där de kan efterfråga skräddarsydda analyser.

Flera SAM har en organisation för att hantera statistikbeställningar. Information om detta finns normalt på myndighetens webbplats. Det finns i en del fall policyer för hur mycket man kan "hjälpa till" innan man tar en extra avgift. Statistikservice vid SCB är exempel på där man kan få hjälp med enklare frågor.

15.4 Tillgång till statistiska mikrodata tillåts i forskningssyfte enligt särskilda regler.

Metoder på institutionell nivå

1. Konsultation med forskare. Forskare konsulteras regelbundet om regler eller protokoll för tillgång till mikrodata, om dess effektivitet och om den egentliga tillgängligheten.

2. Publicering av regler eller protokoll för att få tillgång till mikrodata. Reglerna eller protokoll för att få tillgång till mikrodata görs tillgängliga för allmänheten.

3. Tillgång till mikrodata i en säker miljö. Forskare har tillgång till mikrodata i en säker miljö (t.ex. Safe Centres).

4. Fjärråtkomst. Fjärråtkomst är möjligt med lämpliga kontroller.

Av 24 kap. 8 § i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att data hos en statistikansvarig myndighet får lämnas ut för forskningsändamål om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider skada eller men.

I de fall Sveriges officiella statistik väsentligt avviker från de europeiska kraven på statistiken bör orsaken och avvikelserna beskrivas av myndigheten.

15.5 Metadata dokumenteras enligt standardiserade metadatasystem.

Metoder på institutionell nivå

1. Spridning av statistiska resultat och metadata. Alla statistiska resultat sprids tillsammans med sin respektive metadata vilket underlättar förståelsen av resultatet.

2. Metadata länkas till statistikprodukten. Metadata finns tillgänglig och om de står separat från statistikprodukten så presenteras tydliga länkar emellan båda.

3. Metadata uppfyller europeiska standarder. Metadata struktureras och sprids i enlighet med europeiska standarder.

4. Metadata är oberoende av publiceringsformatet. Metadata om statistikresultat finns tillgängligt oberoende av publiceringsformatet (t.ex. webb eller papperskopior).

5. Procedurer för att uppdatera och publicera metadata. Metadata uppdateras regelbundet och procedurer för att säkerställa uppdateringen finns tillgängliga.

6. Förmåga att klargöra metadatafrågor. En informationstjänst/kundservice är kapabel att besvara frågor kring metadata.

7. Utbildning för medarbetare om metadata. Medarbetarna erbjuds utbildning om metadata.

Socialstyrelsen bygger för närvarande upp ett enhetligt dokumentationssystem som t.ex. beskriver definitioner av variabler, kontroller och åtgärder. Dokumentationen kommer att göras tillgänglig på webbplatsen. SCB använder MetaPlus för dokumentation av metadata.

15.6 Användarna får information om de metoder som används i de statistiska processerna, inklusive användningen av administrativa uppgifter.

Metoder på institutionell nivå

1. Planering av produktionen av kvalitetsrapporter. Den regelbundna produktionen av standardiserade, aktuella och användarorienterade kvalitetsrapporter och metoddokument ingår i arbetsprogrammet för den statistikansvariga myndigheten.

Metoder på produkt/undersökningsnivå

2. Publicering av kvalitetsrapporter och metoddokument. Användarorienterade kvalitetsrapporter och metoddokument görs tillgängliga för allmänheten.

Av SCB:s föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2002:16) för offentliggörande m.m. av officiell statistik följer att all statistik ska ha en aktuell BAS. Beskrivningen ska innehålla en kvalitetsdeklaration och allmänna uppgifter om statistiken. Kraven på att statistiken ska vara aktuell förutsätter att de upprättas i anslutning till att nya statistiska offentliggörs.

BAS bör innehålla information om vem som är ansvarig för statistiken, hur statistiken är reglerad, uppgiftsskyldighet samt kvalitetsmått såsom statistiska målstorheter, tillförlitlighet, aktualitet, jämförbarhet och sammanvändbarhet och tillgänglighet och förståelighet.

15.7 Användarna får information om de statistiska produkternas kvalitet enligt kvalitetskriterierna för den europeiska statistiken.

Metoder på produkt-/undersökningsnivå

1. Publicering av kvalitetsrapporter. Användarorienterade kvalitetsrapporter görs tillgängliga för allmänheten.

2. Kvalitetsrapporter uppfyller ESS-standarder och riktlinjer. Användarorienterade kvalitetsrapporter tas fram i enlighet med ESS-standarder och riktlinjer för kvalitetsrapportering.

Beskrivningen av statistiken innehåller information om kvalitet enligt kvalitetskriterierna för den europeiska statistiken.

